

Wprowadzenie – I Seminarium Geografii Społecznej „Człowiek, przestrzeń i miejsce”

Współczesna geografia społeczna koncentruje się na badaniu procesów, które prowadzą do ubóstwa, powstawania nierówności społecznych oraz upadku systemów społeczno-ekonomicznych. Prace dotyczące tego zagadnienia skupiają się także na identyfikacji i analizie aktywności przestrzennych i społecznych człowieka w środowisku miejskim, co wiąże się z rozwojem nurtu behawioralnego w geografii, którego głównym przedmiotem badań jest zrozumienie mechanizmów aktywności człowieka w otaczającej go przestrzeni. W kręgu zainteresowań geografów społecznych są zarówno zachowania pojedynczych jednostek, jak i ich kontekst społeczny, kulturowy oraz ekonomiczny. Współczesne badania behawioralne w geografii społecznej koncentrują się wokół takich zagadnień, jak: percepcja środowiska, podejmowanie decyzji i dokonywanie wyborów, motywacje i preferencje, zachowania indywidualne i grupowe w przestrzeni. Nurt behawioralny rozwija się nie tylko w geografii. Zarówno socjologowie, psychologowie, etnologowie, jak i urbaniści badają z różnych perspektyw zachowania człowieka.

Geografia jako nauka przestrzenna spaja te badania i ukazuje z jednej strony oddziaływanie przestrzeni na zachowania, a z drugiej przekształcenia tej przestrzeni pod ich wpływem. Zrozumienie tych procesów w ujęciu geograficznym może prowadzić do rozwoju naukowego i aplikacyjnego. Jednak kluczem do postępu w tej dziedzinie jest stworzenie możliwości wymiany założeń i koncepcji teoretyczno-metodologicznych oraz wyników empirycznych.

Dlatego też w powyższym aspekcie należy upatrywać genezy Seminarium Geografii Społecznej. Wydarzenie to ma w swoim założeniu splotać myśli przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych i tworzyć obszar ich wymiany wraz z doświadczeniami, koncepcjami i wiedzą. Pierwsza edycja Seminarium odbyła się 27 stycznia 2021 r. w formie online na Wydziale Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Zaproszeni zostali młodzi naukowcy oraz eksperci, co stworzyło podwaliny do merytorycznej dyskusji w gronie osób skupionych w środowisku naukowym na co dzień zajmujących się prowadzeniem badań w ramach nauk humanistycznych i społecznych, a szczególnie geografii społecznej. W trakcie Seminarium zorganizowano trzy tematyczne panele dyskusyjne:

Przeźrzeń i miejsce

Celem sesji była dyskusja wokół pojęć „przeźrzeń” i „miejsce”, wykorzystywanych w naukach społecznych i humanistycznych. W ramach wystąpień prelegentów i dyskusji ukazane zostało rozumienie pojęć z perspektywy naukowców podejmujących badania socjologiczne, geograficzne oraz kulturoznawcze, a także wskazane zostały różnice wynikające z innego kontekstu badań.

Przestrzeń publiczna i zachowania przestrzenne człowieka

Wyżej wymieniona sesja została poświęcona dyskusji obejmującej zagadnienia związane z wpływem przestrzeni publicznej i zachowaniami przestrzennymi jej użytkowników. Tematyka nawiązywała do zjawisk społecznych, a zwłaszcza ukazywała rolę przestrzeni publicznych w kształtowaniu zachowań przestrzennych człowieka. W trakcie sesji podkreślano też istnienie relacji odwrotnej, w której to zachowania przestrzenne mogą kształtować otaczającą nas przestrzeń.

Cyfrowe wytwarzanie miejsc – w kierunku miejsca niematerialnego?

Współcześnie funkcjonowanie technologii cyfrowych jest wpisane w zachowania i rytm życia człowieka. Wyobrażenia, oczekiwania i wizerunek miejsca budowane są m.in. przez pryzmat doświadczeń cyfrowych wytworzonych w przestrzeni wirtualnej – zmieniając tym samym nasze zachowania w świecie rzeczywistym. Autorzy w sesyjnej części dyskutowali nad obrazami miejsc, które ograniczają lub rozszerzają ich postrzeganie przez odbiorców. Zastanawiali się też nad budową cyfrowego obrazu miejsca i znaczeniem tradycyjnych miejsc.

Wymienione zagadnienia znalazły odzwierciedlenie w treści artykułów opublikowanych w niniejszym numerze biuletynu. Zachęcamy zatem do wnikliwej lektury wyników badań autorów z łódzkiego, krakowskiego i poznańskiego ośrodka naukowego.

Organizatorzy Seminarium:

Maciej Głowczyński, Adam Wronkowski, Sylwia Staszewska, Artur Bajerski